

Grietje van Riessen **Christina Arendina van Lonkhuijzen**

Schone vrouwen: eerste wijkzusters

In de loop van de 19^e eeuw wordt het belang van hygiëne voor de volksgezondheid steeds duidelijker. Kindersterfte en besmettelijke ziekten worden er in hoge mate door terug gedrongen. Maar in veel volksbuurten is dat ook aan het begin van de 20ste eeuw nog een onbekend begrip. In veel gemeenten richt de gegoede burgerij daarom verenigingen op om voorlichting te geven aan de minder bedeeden, huizen te ontsmetten en verpleegmaterialen beschikbaar te stellen. Zo ook in Rhenen. De bekende huisarts dr Waller richt in 1908 de "Vereeniging Ziekenzorg te Rhenen" op met als doelstelling: het verzorgen van zieken en de bestrijding der tuberculose als volksziekte in Rhenen, Eist en Achterberg.

Zuster Grietje van Riessen

Van 1908 tot 1919 bestaat de door 'Ziekenzorg' verstrekte hulp hoofdzakelijk uit het uitlenen van verpleegartikelen en het verstrekken van versterkende voeding. In 1919 treedt de eerste wijkverpleegster, Grietje van Riessen, in dienst. Zij begint de Rhenenaren het idee van hygiëne bij te brengen. Hard nodig want veel Rhenenaren wonen tot ver in de jaren 20 van de 20ste eeuw met grote gezinnen in armoedige omstandigheden in piepkleine huisjes waar niet het geringste besef van hygiëne heerst. Maar Grietje trouwt met Jacob van Wijngaarden, de lokale directeur van de tapijten en matten fabriek en stopt in 1920 dus met werken buitenshuis.

Zuster Christina van Lonkhuijzen

Zij wordt opgevolgd door zuster Van Lonkhuijzen, die vanaf eind jaren 20 tot 1946 een groot deel van de preventieve zorg voor de volksgezondheid op zich neemt. Zij is wijkzuster en assistente van dokter Waller en doet de kindzorg bijstaan door de vroedvrouw zuster De Kat. Samen met onder andere dokter Waller en Bep Smit is zij medeoprichtster van de afdeling Rhenen van het Rode Kruis op 20 juni 1933. Ook is ze als verpleegkundige actief in het Rusthuis. Als iedereen in 1944 geëvacueerd is, heeft zij het Rusthuis nog in gebruik genomen en er onder andere enkele tyfuspatiënten laten opnemen. Zo waakt zij tijdens de oorlog samen met dokter Waller en later met dokter Van Kerkwijk over het wel en wee van de burgers van Rhenen.

Wijkgebouw

In 1927 is aan de Nieuwe Veenendaalseweg een wees- zieken- en badinrichting gebouwd in opdracht van het Bestuur van het Wees- en Ziekenfonds 'Rhenen' dat het Wijkgebouw wordt genoemd. Het is een behandellocatie en uitvalsbasis voor de wijkverpleegkundige en ontwikkelt zich naar een klein ziekenhuisje met enkele kamers op de huidige locatie van het medisch centrum. Dokter Waller en zuster Van Lonkhuijzen bezoeken ouders om ze van het belang van baden voor hun kinderen te overtuigen. Rhenen is in die dagen voor wat betreft wijkverpleging en hulp voor onbemiddelden, een voorbeeld voor de wijde omgeving.

Bron: Job Baars/Pim Strous Rhenens eerste wijkverpleegster. Uit: Rhenen zoals wij dat kenden